

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 2. Vtrum assensus antecedentis ad assensuum consequentis
determinet, siue necessitet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

dine exempti sunt. Hæc enim etiam comprehendimus in superioribus sub nomine iudicii physice certi subiectivæ. Tamen ea non ita proprie certa dicantur, ut *supra disp. 5.* notavimus.

36 Secundo colligitur. Iudicia moraliter evidentiæ, vel certa, id est, prudentem solum, & cordatam formidinem, non verò physicam excludentiæ, directè, & immediatè subiecta esse imperio voluntatis. Ea enim sub nomine iudicii physice incerti subiectivæ, de quo egimus *propos. 2.* comprehensa sunt. Quo iure iudicium, quo credimus res nostræ fidei à Deo revelatas esse, arbitrio subiacet voluntatis. Tamen si illud moraliter evidens, moraliterque certum sit, ut unanimiter docent Theologi in materia de fide.

37 Quod si iudicia evidentiæ, & certa moraliter, libertati voluntatis sunt subiecta immediatè, quòd physice saltem formidini obnoxia nihilominus sunt, potiori iure cetera quæque iudicia probabilia, & improbabilia obnoxia quoque saltem formidini physice, libertati voluntatis immediatè subiecta erunt.

38 Tertiò colligitur. De illatione nostri dictus perinde quod ad rem attinet, ac de iudicio philosophandum esse illatio enim aut incerta physice subiectivæ, aut certa physice subiectivæ idem esse potest penes incertitudinem, certitudinemve iudicii expressi, vel taciti de connexionione antecedentis cum consequente, in quo illa vel consistit vel nititur, ut sæpe notavimus. Unde illatio aut immediatè potest esse subiecta voluntatis arbitrio, aut tantum remotè, quemadmodum dictum iudicium, vel quod ad ipsum attinet. De quo nonnihil amplius dicemus. *quest. seq.*

QVÆSTIO II.

*Utrum assensus antecedentis ad assensum consequentis determinet, siue
m. c. sit: & ?*

39 Supposita divisione necessitatis, seu determinationis in quoad speciem, & quoad exercitium, quam *quest. 1. hypoth. 6.* præmissimus. Communis Doctorum sententia est intellectum nostrum posito assensu antecedentis ad assensum consequentis, qui conclusio dicitur, necessitari quoad speciem, adeo ut nullatenus ei dissentire possit. Ita Rub. *libr. 1. Post. capite 1. quest. 8. numero 88.* & ceteri mox referendi.

40 De necessitate quoad exercitium est controuersia. Ipse enim Rub. *num. 93.* docet, cognito antecedente, adhuc manere libertatem ad assentiendum, aut non assentiendum consequenti, quam dicit esse sententiam S. Th. *1. 2. quest. 17. artic. 6. in corp.* At verò Conimb. *lib. 1. Post. capite 1. 9. 4. art. 4.* docent, posito assensu antecedentis ita necessitari intellectum ad assensum consequentis quoad exercitium, ut voluntas talem assensum directè impedire non possit; bene tamè indirectè diuertendo intellectum, aut nimium alteri cogitationi affigendo. Quam dicunt esse sententiam omnium grauium authorum. Pro eaque referunt Arist. *lib. 7. Eth. capite 3. S. Th. 1. part. quest. 82. art. 2. & 1. 2. quest. 13. art. 6.* Caiet. Duran. Henr. Sencin. & Fons. *lib. 6. capite 1. quest. 4. sect. 4.* Quam eamdem sententiam sequuntur Pet. Hurt. *disp. 7. de Anim. sect. 4.* Arriag. *disp. 15. logi. sect. 6.* Oaie. *disp. 9. logi. pun. 4.* & alij Recentiores.

Pro distinctiore resolutione suppono breuiter 41 nonnulla sæpe iam in superioribus commemorata, & commemoranda in sequentibus. Nempe propositionem obiectiuam aut per se, aut per aliud posse esse notam. Si sit per se nota, eaque certa physice certitudine subiectivæ per idoneam apprehensionem terminorum, quæ eo ipso sit sufficiens propositio fundamentorum talis propositionis, adeo necessitatur intellectus ad iudicandum illam, ut tali fundamentorum propositione supposita, nullatenus possit à voluntate tale iudicium impediri adhuc indirectè; etsi possit impedita dicta suppositione, ut constat ex doctrina data *quest. 1. propos. 3.* Quod si propositio per se nota, sit physice incerta subiectivæ, adhuc supposita idonea terminorum apprehensione, atque adeo facta fundamentorum propositione sufficiente, manebit intellectus indifferens quoad exercitium ad iudicandum illam, impericque subinde directè voluntatis, ut determinetur, egebit, ut ex doctrina etiam statuta *quest. 1. propos. 2.* liquet.

Si verò sit propositio nota per aliud, id est, nocibilis ex antecedente præiudicato ut connexo cum consequente, id variis modis potest accidere: vel enim tam iudicium de antecedente vnum, vel multiplex, quam iudicium plerumque tacitum de connexionione antecedentis cum consequente est certum physice subiectivæ, vel vtrumque est incertum etiam physice, & subiectivæ. Vel alterum est certum pariter, & alterum incertum, vel vice versa. In quocumque horum casuum, qui iudicat antecedens, ibique sistit, non iudicata saltem tacite seu virtualiter connexionione antecedentis cum consequente, necunde obligatur, siue necessitatur ad iudicandum consequens: quia iudicium de antecedente seorsum à iudicio de connexionione antecedentis cum consequente, nullatenus infert iudicium de consequente: quia neque est fundamentum sufficiens ad iudicandum consequens. In quo casu si loquatur Rub. doctrina eius indubitata erit, nec cadens sub controuersiam præsentem. Difficultas enim impræsentiarum est.

Vtrum in quolibet dictorum casuum iudicans antecedens, & simul iudicans illud cum consequente connexum esse, adeo necessitetur inde ad iudicandum consequens, ut suppositis illis iudiciis, ab hoc abstinere non possit.

Propositio 1.

Qui cum certitudine physice, & subiectivæ iudicat antecedens, & eius connexionem cum consequente, necessitatus inde manet ad iudicandum consequens, adeo ut suppositis illis iudiciis, hoc, ne indirectè quidem, possit à voluntate impediri.

Quoniam in tali casu iudicium de consequente non potest non esse certum physice certitudine subiectivæ, qualia sunt iudicia de antecedente, & de connexionione eius cum ipso consequente: in quibus, vel in eorum obiectis prout sic iudicatis nititur tantum in proprio fundamento iudicium ipsum de consequente. Constat autem ex dictis *quest. 1. propos. 3.* ex suppositione fundamenti rite & sufficienter propositi iudicii physice certi certitudine subiectivæ ne indirectè quidem posse voluntatem efficere, ut intellectus non prodeat in tale iudicium, etsi possit antecedenter ad eam suppositionem impediendo ipsum fundamentum, siue propositionem eius. Igitur in casu posito iudicium de consequente, ex suppositione iudiciorum de antecedente, & connexionione eius omnino inuitabile est. Tamen si voluntas

luntas antecedenter possit eam suppositionem tollere, seu impedire aliò diuertendo intellectum à cogitatione antecedentis, aut connexionis eius. Sicque indirectè, & remotè efficere, vt non existat iudicium ipsum de consequente.

Propositio 2.

44 Qui cum incertitudine physica, & subiectiua iudicat antecedens, aut eius connexionem cum consequente, aut vtrumque, indifferens remanet adhuc ad iudicandum consequens, imperioque subinde voluntatis indiget, vt iudicet illud.

Quoniam in tribus hisce casibus iudicium de consequente incertum est physice, & subiectiue incertitudine oriunda à fundamento, in quo illud nititur. Repugnat quippe manifestè consequens vi antecedentis esse certum, quando vel antecedens ipsum, vel connexio eius cum consequente, vel vtrumque est incertum, sed ad iudicium incertum physice, & subiectiue ex vi fundamentorum eius præcisè non determinatur intellectus quoad exercitium, nisi imperium voluntatis accedat, per quod determinetur, vt constat ex doctrina statuta *quæst. 1. propositi. 2.* Ergo qui cum incertitudine physica, & subiectiua iudicat antecedens, aut eius connexionem cum consequente, aut vtrumque, indifferens remanet adhuc ad iudicandum consequens; imperioque subinde voluntatis indiget, vt iudicet illud.

45 Dices: ex suppositione, quod antecedens & connexio eius cum consequente sunt vera, certissimum iuxta atque euidentissimum est consequens esse verum. Ergo qui quomodolibet iudicat antecedens, & connexionem eius cum consequente, necessitatis inde manet ad iudicandum consequens. Concesso antecedente, nego consequentiam. Esse namque consequens certissimè verum ex suppositione quod antecedens, & eius connexio cum consequente sint vera, dumtaxat efficit quod consequens iudicari possit ex hypothesi antecedentis iudicio quodam conditionato, siue hypothetico. De quo modo non agimus; ad quodque proinde supposito eius fundamento rite proposito, nulla manet in iudicante libertas. Non verò itidem, quod iudicium absolutum de eodem consequente, de quo tractamus, à dominio voluntatis adhuc directo exemptum sit. Vt enim tale iudicium semper manet incertum; eo quod coniunctum ex antecedente & connexione eius cum consequente, in quo prout absolute iudicato tanquam in proprio fundamento nititur, incertum est; ita etiam semper manet subiectum dominio immediato, atque directo voluntatis; sicut & alia quæque iudicia incerta. Et hæc satis de præsentè quæstione.

QVÆSTIO III.

Verum stantibus pro vtraque parte contradictionis fundamentis inclinantibus ad eius iudicium, penes arbitrium hominis sit iudicare vtramuis.

46 Suppono vt certum apud omnes eundem intellectum humanum neutiquam posse iudicare simul vtramque partem contradictionis. Atque adeo nec posse (quod in idem recidit) assentire simul, & dissentire eidem obiecto. Ratio est, quia licet

possit adesse fundamentum sufficiens ad iudicandum alterutram contradictionis partem seorsim: de quo postea; ad iudicandum tamen vtramque simul nullatenus potest adesse: eo quod euidentissimum cõstis est vtramque partem contradictionis simul veram esse non posse.

Vnde obiter colliges: cur assensus, & dissensus 47 de eodem obiecto simul in eodem intellectu coniungi non possint; oppositæque proinde sint actus, vt apud omnes est in confesso. Inde enim nascitur, quod intellectus absque sufficiente fundamento non potest quidpiam iudicare, vt *superius quæst. 1. hypoth. 5.* statuimus. Si autem coniunctum extremorum contradictionis iudicaret assentiendo simul, & dissentiendo eidem obiecto, id vtiq; sine sufficiente fundamento iudicaret, cum ad tale quid iudicandum nullatenus possit habere fundamentum sufficiens propter euidentiam oppositam, vt dictum est.

Suppono secundò: quoties fundamenta existentia 48 pro vtraque parte contradictionis inæqualiter ad iudicium inclinant, illo, quod præponderat alteri, bene posse intellectum saltem ex voluntatis imperio moueri ad iudicium eius partis, vt experientia passim ostendit, atque ita illud ipsum sufficiens ex le fundamento esse ad talem partem iudicandam.

Difficultas est, an etiam possit intellectus ex voluntatis imperio moueri illo, quod minus ponderat, minusque quam alterum inclinat ad eam partem iudicandam, in quam inclinat. Tum an possit moueri alterutro, quando ambo inclinant æqualiter. 49

Suppono tertio. Plerumque posse intellectum 50 in casu quæstionis ex voluntatis imperio facere, vt fundamentum, quod aut æqualiter, aut minus quam alterum inclinabat ad iudicandum, iam magis inclinet, atque adeo sufficiens ex se citra dubium ad iudicandum euadat; nempe aut applicando attentionem ad eam partem, & remouendo ab opposita, atque adeo exaggerando, expressiusque, & melius concipiendo momenta eius partis, quasi defectis, & reiectis, minusue expressè conceptis momentis alterius, aut facto discursu subdij aliquid attrahendo pro parte illa contra oppositam à coniecturis denuo inuentis. Aut aliter, Pro quo multum facit voluntatis affectus ad talem partem iudicandam propensæ. Quo pacto euenit læpissimè, vt iudicemus, quod volumus, quando materia incerta est. Quæ etiam frequenti experientia conspicua sunt.

Difficultas igitur tandem est, an inuariatis, & 51 prorsus eodem modo se habentibus fundamentis pro vtraque parte contradictionis aut æqualiter, aut inæqualiter inclinantibus ad iudicium, intellectus humanus possit pro voluntatis electione vtramuis seorsim iudicare? Quæ difficultas in eam recidit. An pro ambabus partibus contradictionis possint esse simul fundamenta sufficientia ex se ad iudicandum siue ea æqualia, siue inæqualia sint quoad inclinationem? Tum etiam in eam. An intellectus humanus in rebus incertis fundamentorum præsentium, prout iacent, non solum quoad exercitium, sed etiam quoad speciem sit liber, adeo vt non solum possit iudicare, aut non iudicare alteram partem contradictionis; sed etiam possit iudicare vnâ vel alteram, prout voluntati libitum fuerit?

Propo